

ABONAMENTUL

Pe 1 an . . . . 12 lei

Un număr nou 10 bani
„ „ vechi 40 „

CENTRUL DOBROGEI

ANUNCIURI

Se primesc direct la
administrația știrilor și
în condițiile cele mai
avantajoase.

Apare săptămânal în Babadag.

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

Redacția și Administrația Str. Carol.

Razemul Navigabil

O operă de mare importanță pentru dezvoltarea economică a României, ar fi facerea lacului Razem navigabil. Evident că nu suntem cătuși de puțin exigenți, întru cât recunoștem și noi că atât guvernele liberale cât și cele conservatoare au lucrat și lucrăză fără preget pentru dezvoltarea economică a țerei pe toate căile; dar asta nu înseamnă că trebuie lăsate prea mult în părăsire lucrările de acelea cari ar putea crea resurse și mai imediate și mai inelugate, și una din aceste lucrări ar fi cea de care ne ocupăm aci.

Lacul Razem, după toate probabilitățile și am putea dice chiar bine stabilit, a fost mai înainte vreme navigabil. Locuitorii de prin satele aședate pe marginile acestui lac păstrează încă amintirea de când în vre-o câte-va din aceste sate erau schele de produse; de când coloniștii greci veneau să se așede și să populeze micile porturi, și ai căror descendenți — de și vorbind limba bulgară, susțin și azi că 's greci; de când corăbiile turcești și grecești încărcău cerealele de prin împrejurimi spre ale transporta spre Tarigrad, spre Odesa, ori spre Insulele Ionice. Nu mai vorbim de timpuri mai depărtate când bizantinii și mai târziu genovezii stabiliseră porturi însemnate în jurul Razemului și ale căror ruine se văd încă și astăzi. Inșă dacă navigabilitatea Razemului în secolii trecuți rămâne bine stabilită, pentru ce astăzi, afară de lotcile pescarilor lipoveni nici un vas mai mare nu se vede plutind?

Răspunsul nu e greu. În urma bancurilor de nisip aduse de Mare la Gura Portiței și în urma astupării din ce în ce a Dunavățului — brațul care alimenta acest lac cu apă din Dunăre — firește că nivelul Razemului să fi mai scăzut, iar pe de altă parte nici accesul vaselor din Mare, pe la Gura Portiței nu mai era posibil. Ast-fel s'a stropiat încetul cu încetul una din

arterele cele mai principale de circulație a produselor economice din Dobrogea înafară și vice-versa. Și cine cunoște ce suprafață întinsă ocupă acest mic Golf din teritoriul Dobrogei, cine cunoște felurile de producțiuni și de fertilitate ce 'l încunjoră, acela va aprecia mai bine ce beneficii imense s'ar putea trage făcându-l iarăși navigabil.

Nu știm dacă guvernul actual ar mai găsi timp să se ocupe și de această chestiune sau nu. Din atâtea milioane însă pe cari țara le împrumută și le cheltuiește pentru îmbunătățiri și inovațiuni ale căror rōde nu se pot culege de cât după decimii de ani, nimerit ar fi, prudent ar fi, folositor ar fi să se cheltuiască ceva și pentru destuparea Dunavățului și facerea unui dig de apărare în contra bancurilor de nisip de la Gura Portiței.

Pe lângă vasta și puțin costisitoare cale de comunicație ce s'ar creia, am mai avea și avantajul de a se repopula cu pește tot lacul, și cine uitându-se măcar pe harta județului Tulcea, nu vede că numai aci legea pescuitului 'și ar avea adevărata ei rațiune de a fi iar nu pe largul Mărei, unde bine înțeles nu avem nici o înțelegere prealabilă cu nisetrii și cu morunii ca să se învârtă și să 'și depună icrele numai în limitele Mărei noastre teritoriale.

S'ar cheltui în adevăr câte-va milioane; dar s'ar creia în schimb veniturii colosale repopulând cu pește cel mai mare lac al țerei și înlesnindu-i în același timp și un export mai sigur, pe timpul verei în deosebi, și mai puțin costisitor.

Contrariu, după cum arătarăm mai sus, singurul avantajii ce ne procură acest imens volum de apă sărată, nu este de cât acela de a înlesni transportul cător-va lotci cu chefal sau cu câte un morun din paște-in-crăciun de la Portița spre Sarichioi ori Jurilofca și atâtea tot. Vorba e dacă un alt Stat din Europa — afară pōte de Spania — s'ar mulțumi numai cu atât.

G. Delavisterna.

C R O N I C A

Franzuzesca de Babadag

Reporterul nostru, iscusit cum e el, 'și-a virit nasu și în certa cucónelor, surprinzând dialogul de mai la vele, pe care 'l 'l dăm intact, lusa despre autenticitate să răspundă el. Infamia bine înțeles „s'a commis en trançaise“ (m'am molipsit și eu) dar noi am pus pe tinerul reporter să 'și traducă opera. Cestia e cum vād eu destul de seriōsă; e vorba de o târnuială gratuită și drept să spun că mie 'm-a venit mai mult să plâng de cât să rid. Onorabilul cititor dacă nu vrea să pășască ca mine e rugat să 'și facă sēma de ris — dacă 'l țin curelele — înainte.

Ascultați discuție:

— Pourquoi es-tu aujourd'hui si pluee chevie?
— Parce-que je me suis levée avec la nuit dans la tête, ma chère.

— Mais, pourquoi tant de matin?

— Parce-que mon mari est venu sur chez quatre heures ivre-canon et seulement de combien a commencé, à me chercher querelle avec la bugie. Moi, de là, je vis qu'il n'est pas dans ses eaux et je me donnai d'une part. Après ça a commencé, à grommeler que je ne suis bonne de rien, que je ne me cherche de cuisine et combien et plus combien dans la lune et dans le soleil. Et comme comble, du comble, m'a pris de l'otuve, et a commencé à balayer la cour avec moi, en combien je voyais seulement des étolles vertes devant les yeux, même lui qui trente ans auparavant m'enchantaient tout la journelette seulement avec des amandes amères.

— Ça ne fait rien ma chère, sois tranquille et reviens-toi dans le caractère. ainsi sont les maris quelque-fois.

Ceea-ce pe limba noastră vine ast-fel:

— De ce ești astăzi așa de plonată dragă.
— Fiind-că m'am sculat cu noaptea 'n cap scumpa mea.

— Dar de ce așa de dimipetă?

— Fiind-că bărbatul meu a venit la 4 ore beat-tun, și numai de cât a început să'mi caute ceartă cu luminarea. Eă, de colo, vād că el nu e în apele lui, mă dădu la o parte. După asta a început a bombăni că eu nu sunt bună de nimic, că nu'mi caut de buclărie și câte și mai câte în lună și în sōre.

Și ea culme a culmei, m'a luat de spate și a început să măture curtea cu mine, în cât vedeam numai stele verzi înaintea ochilor. (începând să plângă) chiar el care cu 30 ani mai înainte mă încărta totă ziua numai cu migdale amare.

— Nu-ți nimic dragă, liniștește-te și vino-ți în fire, așa sunt bărbații câte-o dată.

Mai cu atenție

Dobrogea, după cum se știe, are prea multe trecători despre granițele străine și încă și mai multe locuri pe unde cine-va pōte să iasă sau să intre în această parte a țerei fără să fie supărat de nimeni. Pentru asemenea locuri n'am mai avea nimic de dis cu toate că ar trebui înființate pichete și patrule d'a tot lungui granițelor după cum e și în Rusia. Dar e vorba că nici pe acolo pe unde de bine de rău avem câte o agenție vamală nici pe acolo nu se execută cu stricteță măsurile privitoare la străini. Ast-fel am avut ocazie să vedem străini, cu passepōrte pentru Germania sau pentru Rusia numai, și lăsați să treacă și să rămână aici în

Dobrogea. Am mai vădut pe alții numai cu un fel de certificate de identitate, sau cu câte o chitanță de bir din Bulgaria, vizate de agenții noștri și luate drept passepōrte, pe baza cărora li sa permis intrarea în țară. Alții în fine cu bilete de trecere numai pentru 24 ore și pe o distanță limitată de la granițe sosind până aici în mijlocul Dobrogei căutând să se furișeze și să se stabilească aci. Și câte și mai câte bilețele de asten, fără nici o viză din partea agențiilor noștri consulare din statele respective, luate drept passepōrte în regulă de către agenții de pe la punctele de trecere.

Mai ales când e vorba de punctul Iliacch din județul Constanța s'a putut observa o ușurință inexplicabilă din partea agențiilor de acolo.

N'ar fi tocmai rău dacă unor asemenea funcționari li s'ar trage mai serioasă atențiunea asupra ușurinței cu care permit ori-cărui vagabond să treacă pe teritoriul Dobrogei, până la o organizație mai completă a acestui serviciu.

Adb.

Îmbunătățirea șortei învățătorilor din Dobrogea

Credincioși programului ce ne-am dat la aparițiunea noastră pe arena publicității, de a ne ocupa și de șorta diferitelor ramuri de funcționari în Dobrogea, luăm astăzi pe cea mai uitată dintre toate, dar și cea mai importantă de cât toate, aceea a învățătorilor Dobrogei.

Nimeni nu se mai îndoește astăzi, că factorul civilizator cel mai de seamă într'o comună rurală nu este și nu pōte fi altul de cât numai învățătorul sătesc. De la învățător se cere purtarea cea mai cuviincioasă, de la el se așteptă sfatul cel mai înțelept, lui i se pretinde carte, muncă, devotament, într'un cuvânt învățătorul trebuie să fie singura persoană, care dă adevăratul ton într'un sat.

Afirmăm toate acestea fără temă de a fi desmintiți, și sprijinim afirmațiunile noastre pe argumente temeinice, pe ceea-ce zilnic vedem și auzim.

În afară de obligațiunile ce le dă legea și regulamentul școlar, fapt netăgăduit este astăzi că diferitele autorități ale țerei, când au de pus în aplicare vre'o reformă privitoare la populațiunea satelor noastre, își îndreptă privirile lor numai și numai asupra învățătorilor; pe învățătorii i-au făcut judecători, agenți sanitari onorifici, șefi de garnisoane, agronomi, diriginți de coruri, de farmacii comunale, conducători ai cantinelor școlare și mai știți câte îndatoriri nu le-au mai pus pe cap.

Îndeplinirea acestor multiple însărcinări, și conducerea școlii sub raportul educativ, instructiv, moral și administrativ cere muncă, vrea încordare intelectuală și reclamă timp suficient; iar în Dobrogea pe lângă toate acestea ca să corespundă adevăratei sale oțiemări, în-

